Р Е Ш Е Н И Е
№ 45005

гр. София, 16.11.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, **Първо отделение 84 състав,** в публично заседание на 09.11.2026 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Цветелина Гоцова

при участието на секретаря Спасина Иванова и при участието на прокурора Цветослав Вергов, като разгледа дело номер **2214** по описа за **2026** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 203 и сл. от Административнопроцесуалния кодекс (АПК) във връзка с чл. 284–286 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС).

Образувано е по искова молба от Н. В. П., ЕГН [ЕГН], лишен от свобода, чрез процесуалния му представител адвокат И. С. от С. адвокатска колегия, срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ (ГДИН) към Министерството на правосъдието, за осъждане на ответника да заплати сумата в размер на 30 000 (тридесет хиляди) евро, представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди, настъпили през периода от 21.02.2021 г. до 20.02.2026 г., вследствие на незаконосъобразни бездействия на длъжностни лица от администрацията на Централния софийски затвор (Затвора – С.) и Затворническо общежитие от закрит тип (ЗОЗТ) „К.“ към Затвора – С., 18 298 евро – законна лихва, за периода от 21.02.2021 – 20.02.2026 г., ведно със законната лихва от датата на подаване на исковата молба до окончателното изплащане, ведно със сторените съдебно-деловодни разноски.

В исковата молба се твърди, че през периода от 21.02.2021 г. до 20.02.2026 г., докато изтърпявал наказание „лишаване от свобода“ в Затворническо общежитие от закрит тип „К.“ и Централен софийски затвор, ищецът бил поставен от длъжностни лица на администрацията на затвора, подчинени на ответника, в условия, нарушаващи забраната по чл. 3, ал. 1 и ал. 2 ЗИНЗС, изразяващи се в неосигуряване на нормални битови, санитарно-хигиенни условия и медицински грижи при изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“ и мярката „задържане под стража“, а именно: настаняване в пренаселени помещения с разполагаема площ под 2 кв. м на човек; липса на достатъчно лично пространство, естествена дневна светлина и свеж въздух;

наличие на влага, мухъл и течове; липса на климатизация; нашествие на вредители (дървеници, хлебарки, гризачи) и липса на ефективно извършвани дезинсекция и дератизация; негодна за питейно-битови нужди вода със съдържание на уран, тежки метали, кал и тиня и чести прекъсвания на водоподаването; лоши условия в общите санитарни възли и бани и липса на тоалетна на карето за престой на открито; неосигуряване на постоянен лекарски контрол и липса на предписан диетичен хранителен режим, довели според ищеца до психически стрес, нарушен сън, нервни кризи, физически страдания, метаболитни нарушения и развитие на заболяването захарен диабет тип 2.
В съдебно заседание ищецът, редовно уведомен, не се явява лично. Представлява се от пълномощника си адвокат И. С., който поддържа предявените искови претенции, моли съда да ги уважи изцяло по съображенията, развити в исковата молба и по същество на делото, и претендира присъждане на направените по делото разноски.
Ответникът – Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, редовно призован, се представлява от главен юрисконсулт Н. Д.. В депозирания писмен отговор от 13.03.2026 г. и в устните състезания по същество оспорва предявения иск като изцяло неоснователен и недоказан. Поддържа, че от страна на служителите на ГДИН не са допуснати незаконосъобразни действия или бездействия; че помещенията, в които ищецът е бил настаняван, отговарят на нормативните изисквания за жилищна площ, светлина, вентилация и отопление; че качеството на питейната вода е проверено и отговаря на държавните стандарти; че обработките срещу вредители са провеждани регулярно и по график; че на ищеца е предоставяно своевременно и адекватно медицинско обслужване и медикаментозно лечение за установения захарен диабет; както и че не е налице пряка и непосредствена причинна връзка между условията на пенитенциарната среда и здравословното състояние на ищеца. Претендира присъждане на юрисконсултско възнаграждение.
Прокурорът от Софийска градска прокуратура изразява мотивирано заключение за неоснователност и недоказаност на исковата претенция. Излага съображения, че събраният по делото доказателствен материал, включително заключението на комплексната съдебномедицинска експертиза и официалните лабораторни изследвания, опровергава твърденията на ищеца за допуснати нарушения на чл. 3 от ЗИНЗС, поради което искът следва да бъде отхвърлен.
Съдът, като обсъди събраните по делото писмени и гласни доказателства, заключението на вещото лице по комплексната съдебномедицинска експертиза и експертната психологическа оценка, намери за установено от фактическа страна следното:
Видно от справката от информационната система на ГДИН за правния статус на Н. В. П. на територията на Затвора – С. и ЗОЗТ „К.“, ищецът е пребивавал в следните конкретно установени периоди:
Съгласно докладна записка рег. № 111-30-4817/16.03.2026 г., изготвена от инспектор А. П. – ИСДВР на 8-ма група в Затвора – С., и приложените писмени справки, ищецът е пребивавал на територията на Затвора – С. в Приемно (буферно) отделение (8-ма група) с правен статус на обвиняем през два кратки времеви интервала:
- от 13.02.2023 г. до 17.02.2023 г. (общо 5 дни);
- от 15.07.2025 г. до 22.07.2025 г. (общо 8 дни).
През тези два периода ищецът е бил настанен в спално помещение № 12, което е с чиста използваема площ от 36,70 кв. м. В помещението са били настанени лица с променлив числен състав поради естеството на буферното отделение – през първия период списъчно са преминали 11 лица, като броят им в отделните дни е варирал между 7, 8 и 9 души; през втория период

списъчно са отразени 10 лица, с ежедневна заетост между 6, 7 и 8 души едновременно, включително ищеца. Територията на Приемното отделение разполага с 15 спални помещения със собствени санитарни възли с площ 2,00 кв. м всяко, отделен общ санитарен възел, както и бани за общо ползване (една с 3 душа и една с 1 душ). Спалните помещения са оборудвани със самостоятелни легла, маса, столове, шкафчета за лични вещи и мивка. Отоплението е осигурено от централна Т. и парова централа, като се поддържа минимална температура от 18°C през зимните месеци. В санитарните възли е осигурена постоянно течаща топла и студена вода. Помещенията се почистват ежедневно от самите настанени лица, а общите части – от назначени на работа лишени от свобода. Ежемесечно се раздават почистващи и перилни препарати (сапун, прах за пране, белина). На 15.07.2025 г. ищецът лично е получил 400 г прах за пране, 2 броя сапун и спални принадлежности (възглавница). В медицинския център при Затвора – С. за тези два кратки престоя няма регистрирани обръщания от ищеца за оказване на медицинска помощ.
От приетите по делото докладна записка рег. № 111-30-4817/23.03.2026 г. на инспектор СДВР С. М. и докладна записка от 23.03.2026 г. на мл. инспектор Т. И. (домакин) се установява, че ищецът Н. П. е изтърпявал наказание „лишаване от свобода“ в ЗОЗТ „К.“ (4-та група) в периода от 04.09.2025 г. до 17.03.2026 г. (общо 5 месеца и 13 дни), след което на 18.03.2026 г. е преместен в Затвора – В..
Ищецът е бил настанен в спално помещение № 3 от 4-та група, което е с обща квадратура 36,59 кв. м и прилежащо обособено санитарно помещение с площ 5,59 кв. м. В спалното помещение през 2024 г. е извършен цялостен основен ремонт (удостоверен с приложените приемо-предавателни протоколи и протоколи за изписване на строителни материали), а цялата сграда на общежитието е санирана с поставена нова PVC дограма. В помещението броят на настанените лица е бил средно между 7 и 8 души (максимално до 9 лица). По делото са приети 6 броя нарочни списъци за раздадени хигиенни материали на 4-та група за месеците септември, октомври, ноември, декември 2025 г. и януари и февруари 2026 г., съдържащи личните подписи на ищеца за получени ежемесечно по 3 броя тоалетен сапун и 400 г прах за пране, както и препарати за дезинфекция на пода на помещението.
Относно престоя на открито се установява, че карето за разходка на лишените от свобода е разположено в непосредствена близост до входа на спалния корпус, като по време на ежедневния престой на открито достъпът до санитарните възли в сградата не е ограничаван.
По делото е приобщен официален Протокол от изпитване № 1240773-3 от 27.03.2024 г., издаден от Лабораторния изпитвателен комплекс към Столичната регионална здравна инспекция (СРЗИ). Изследването е извършено по стандартизирани аналитични методи на проба питейна вода от водопроводната мрежа на ЗОЗТ „К.“ (захранвана от „Софийска вода“ АД). Резултатите от лабораторните анализи сочат пълно съответствие на всички изследвани показатели с изискванията на Наредба № 9 от 2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели Лабораторното изследване установява отсъствие на каквото и да било радиационно замърсяване, тежки метали или патогенни микроорганизми във водата.
От приетите 7 броя Приемо-предавателни протоколи за извършени обработки се установява, че през процесния период на престой на ищеца в ЗОЗТ „К.“ (октомври 2025 г. – февруари 2026 г.) са извършвани регулярни ежемесечни дезинсекции и дератизации по предварително утвърден график: на 23 и 24.10.2025 г., на 24 и 25.11.2025 г., на 15, 16 и 18.12.2025 г., на 19, 20, 21 и 22.01.2026 г. и на 18, 19 и 20.02.2026 г. Обработките са обхванали спалните помещения в корпуса (600 кв. м), затворническата столова (400 кв. м), администрацията (600 кв. м) и старата част (350 кв. м) и са осъществени от изпълнители с лицензирани биоцидни препарати. Съгласно официалната справка от директора на МЦ при Затвора – С. д-р М. Т. от 18.03.2026 г., през целия

петгодишен исков период в амбулаторната документация няма регистрирани оплаквания от ищеца за ухапвания от паразити или алергични кожни реакции и не му е назначавана терапия по такъв повод.
От представените извадки от амбулаторния журнал на ЗОЗТ „К.“ за 2025–2026 г. се установява, че ищецът е постъпил в общежитието на 04.09.2025 г. с предварително установена диагноза „Захарен диабет – тип 2“. По време на престоя му в общежитието ищецът редовно е посещавал медицинския кабинет, откъдето са му изписвани и предоставяни предписаните медикаменти за контрол на гликемията и придружаващата диабетна полиневропатия: М., Н., М., Д., Тиогама, А. и обезболяващи медикаменти (Д.), като му е осигурявана и възможност да получава собствени медикаменти на ръка. От справката на калкуланта на затвора се установява, че ищецът не е бил включен на организирано диетично хранене (диета № 9 за диабетици). В заведението се прилага утвърдено от министъра на правосъдието седмично меню с дневен калораж между 2063 и 3580 kcal (средно 2789 kcal), съобразено с физиологичните норми за възрастен.
Съгласно експертната оценка на актуалното психично и емоционално състояние от 26.03.2026 г., изготвена от инспектор-психолог Л. Ц., ищецът притежава добър интелект и съхранени когнитивни процеси, емоционално е овладян, не е споделял оплаквания от депресия или безнадеждност, отлично познава пенитенциарната среда и няма данни за преживян дезадаптивен психоемоционален стрес.
По делото е прието и неоспорено от страните заключение на комплексна съдебномедицинска експертиза, изпълнена от вещото лице д-р Й. З.. Вещото лице (специалист по хигиена на труда и професионални болести), извежда следните експертни изводи:
- Жилищната площ в спално помещение № 12 в Приемното отделение на Затвора – С. (36,70 кв. м) и в спално помещение № 3 в ЗОЗТ „К.“ (36,59 кв. м) осигурява на всеки лишен от свобода повече от нормативно установения минимум от 4 кв. м чиста жилищна площ, дори и след приспадане на пространството, заемано от обзавеждането (легло от 1,34 кв. м и шкафче от 0,18 кв. м на човек);
- Изследваната питейна вода съответства на всички норми по Наредба № 9/2001 г., няма отклонения в химичния, органолептичния или бактериологичния състав и е напълно годна за пиене;
- Обработките срещу вредители са извършвани регулярно и по график с разрешени биоциди, като липсват медицински данни за увреждания от насекоми. Захарният диабет тип 2 е хронично метаболитно заболяване, обусловено от генетични фактори, възраст, хранителни навици и метаболитна резистентност, като не може да се направи медицински обоснован извод за причинна връзка между условията в затвора и възникването или протичането на заболяването. На ищеца е провеждано напълно адекватно медикаментозно лечение, компенсиращо гликемичния контрол.
По делото са приобщени гласни доказателства. Разпитаният в заседанието на 15.06.2026 г. свидетел В. излага общи твърдения за лоши условия в затвора, наличие на дървеници, липса на тоалетна на карето и наличие на „уран във водата“, като твърди, че бил в една килия с ищеца през „2021 г. или 2022 г., лятото или зимата, може би за ден, за месец или за година“. Съдът не кредитира тези показания, тъй като от официалните справки на затворническата администрация и експертизата се установява, че свидетелят В. никога не е бил настаняван в едни и същи спални помещения и периоди заедно с ищеца П..
При така установената фактическа обстановка съдът достига до следните правни изводи:
Предявеният иск е процесуално допустим. Съгласно чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните

органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл. 3 от същия закон. Искът е предявен от легитимирано лице, изтърпявало наказание в места за лишаване от свобода, срещу надлежния пасивно легитимиран ответник – ГДИН, която по силата на чл. 12, ал. 2 от ЗИНЗС е юридическото лице, чиито специализирани органи осъществяват прякото ръководство и надзор върху затворите и общежитията към тях, пред компетентния съд по правилата на чл. 285, ал. 2 от ЗИНЗС.

Разгледан по същество, искът е неоснователен.

Съгласно чл. 3, ал. 1 от ЗИНЗС осъдените и задържаните под стража не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унизително отношение. Съгласно чл. 3, ал. 2 ЗИНЗС за нарушение на забраната по ал. 1 се смята поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието, изразяващи се в липса на достатъчна жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност. Фактическият състав на отговорността изисква установяване на незаконосъобразно бездействие на длъжностни лица от администрацията на местата за лишаване от свобода, на вреда и на причинна връзка между тях, при обективен характер на отговорността, без изследване на вина.

Специалното правило на чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС установява презумпция в превес на ищеца – настъпването на неимуществени вреди в случаите по ал. 1 се предполага до доказване на противното. Тази презумпция има за предет единствено настъпването на вредата при установено нарушение на чл. 3 ЗИНЗС; тя не освобождава ищеца от тежестта да докаже самото нарушение – съществуването на конкретните неблагоприятни условия, твърдени в исковата молба.

По отношение на преценката за достатъчност на жизненото пространство съдът съобразява утвърдените от Европейския съд по правата на човека критерии, доколкото националната уредба по чл. 3 и чл. 43, т. 4 ЗИНЗС се тълкува в съответствие с тях. Съгласно тези критерии, при оценката дали е налице нарушение на чл. 3 от Конвенцията поради липса на лично пространство, значение имат три кумулативни фактора: всяко задържано лице да разполага с индивидуално място за спане; всяко задържано лице да разполага с не по-малко от три квадратни метра жилищна площ; и размерът на помещението да позволява свободно придвижване между мебелите. Липсата на който и да е от тези елементи поражда презумпцията за нарушение на чл. 3 от Конвенцията, докато при площ под три квадратни метра пренаселеността сама по себе си съставлява нарушение, независимо от останалите фактори. При площ между три и четири квадратни метра на лице нарушение може да бъде констатирано само в съчетание с други неблагоприятни обстоятелства – като липса на уединение при ползване на тоалетна, лоша вентилация, недостиг на естествена светлина или липса на основна хигиена – доколкото в тяхната съвкупност тези обстоятелства биха довели до ниво на страдание, надхвърлящо присъщото на самото лишаване от свобода.

Прилагайки тези критерии към установените по делото факти, съдът намира, че презумпцията по чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС е оборена от ответника по отношение на твърдението за недостатъчна жилищна площ. В разглеждания казус по безспорен начин се установи, че за престоя си в Затвора – С. (общо 13 дни в буферно отделение) ищецът е обитавал помещение № 12 с площ 36,70 кв. м при средна заетост от 7–8 души, а в ЗОЗТ „К.“ – спално помещение № 3 с площ 36,59 кв. м (+ 5,59 кв. м санитарен възел) при средна заетост от 7–8 души. Заключението на

експертизата категорично доказва, че дори след приспадане на пространството, заемано от леглата и шкафовете, на ищеца е осигурена полезна жилищна площ над минималния законов стандарт от 4 кв. м на човек, съответстващ напълно и на установените от Европейския комитет за предотвратяване на изтезанията (КПИ) стандарти за групови килии. Помещенията са снабдени с PVC дограма, осигуряваща достатъчно естествена дневна светлина и възможност за проветряване, с централно отопление с гарантирана нормативна температура през зимата и постоянно течаща топла и студена вода. Следователно не е налице пренаселеност или незаконосъобразно бездействие по чл. 43, ал. 4 от ЗИНЗС и чл. 20 от ППЗИНЗС.

По отношение на качеството на питейната вода:

Твърденията на ищеца за консумация на вода с уран, тежки метали, кал и тиня са изцяло опровергани от приобщения официален протокол от акредитирано лабораторно изпитване на СРЗИ от 27.03.2024 г. и заключението на експертизата. Водата в ЗОЗТ „К.“ се доставя от централното водоснабдяване на столицата чрез „Софийска вода“ АД и напълно покрива нормативните химични, органолептични и микробиологични показатели съгласно Наредба № 9/2001 г.

По отношение на битовата хигиена и вредителите (ДДД):

Ответникът е провел пълно насрещно доказване за изпълнение на задълженията си по опазване на хигиената. По делото са представени надлежни писмени доказателства за регулярни ежемесечни обработки по дезинсекция и дератизация през целия престой на ищеца в ЗОЗТ „К.“, извършени с разрешени биоцидни препарати. Ежемесечно на ищеца са предоставяни почистващи и перилни препарати срещу личен подпис. От друга страна, в медицинската документация няма регистрирано нито едно оплакване от ищеца за ухапвания от паразити или кожни алергии. Според трайната практика на ВАС системното провеждане на ДДД обработки, съчетано с липсата на регистрирани медицински оплаквания от ухапвания, оборва твърденията за незаконосъобразно бездействие на администрацията по отношение на битовата хигиена. По отношение на твърденията за влага, мухъл и течове в спалните помещения, ищецът не е ангажирал никакви доказателства, напротив – ответникът е ангажирал доказателства за основен ремонт в спалното помещение 2024г. и сменена ПВЦ дограма.

По отношение на медицинското обслужване, захарния диабет и хранителния режим:

Доказателствата сочат, че ищецът е постъпил в ЗОЗТ „К.“ с предварително съществуващо заболяване – захарен диабет тип 2. Вещото лице д-р З. изрично изяснява, че заболяването е хронично метаболитно нарушение с ендогенна етиология (генетична предразположеност, възраст, метаболитни фактори) и не се намира в причинно-следствена връзка с битовите условия в затвора. На ищеца е

провеждано системно и адекватно медикаментозно лечение, контролиращо нивата на кръвната захар. Обстоятелството, че ищецът не е бил включен на организирана диета № 9, не съставлява в случая противоправно бездействие, породило вреди: предписването на диетичен режим е от компетентността на лекаря, а не на административните органи на ГДИН; храната в затвора е калорийно и физиологически балансирана; а ищецът е разполагал с възможност и средства да закупува подходящи диетични храни от лавката и да ги получава чрез пратки. Липсват каквито и да било доказателства липсата на диетично меню да е довела до влошаване на здравето му или до настъпване на усложнения (в този смисъл Решение № 7471 от 20.05.2019 г. по адм. д. № 1416/2018 г. на ВАС).
По отношение на психоемоционалното състояние: Приетата психологическа оценка и заключението на вещото лице установяват, че ищецът е със съхранена психика, адаптиран към пенитенциарната среда и не е претърпял депресивни състояния или психоемоционален стрес с интензитет, надхвърлящ неизбежното ниво на страдание, присъщо на лишаването от свобода. Липсват доказателства за претърпени негативни преживявания, които да са пряка последица от виновно или противоправно поведение на ответника.
Предвид изложеното, преценени поотделно и в тяхната съвкупност, представените от ответника доказателства оборват презумпцията по чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС по всеки от твърдените от ищеца елементи на фактическия състав. При това положение предявеният главен иск за присъждане на обезщетение в размер на 30 000 евро следва да бъде отхвърлен изцяло като неоснователен и недоказан. Поради неоснователността на главния иск неоснователни се явяват и акцесорните претенции за присъждане на законна лихва.
При този изход на спора ищецът няма право на разноски. Ответникът е претендирал присъждане на юрисконсултско възнаграждение, но такова не му се следва . Разпоредбата на чл. 286, ал. 2 ЗИНЗС предвижда, че когато искът бъде отхвърлен изцяло, съдът осъжда ищеца да заплати разноските по производството. В нормата не е предвидено изрично заплащане на юрисконсултско възнаграждение в полза на ответника. Разпоредбите на чл. 286, ал. 2 и ал. 3 ЗИНЗС са специални спрямо общите правила на ГПК и АПК за разноските. Поради това искането на ответника за присъждане на юрисконсултско възнаграждение следва да бъде оставено без уважение. Ищецът не е освободен от такси и разноски по делото и същият дължи разноските, направени от съда за възнаграждение на вещото лице.
Така мотивиран и на основание чл. 285, ал.1 от ЗИНЗС във връзка с чл. 203 и сл. от АПК, Административен съд – София-град, I отделение, 84-ти състав,

Р Е Ш И:

ОТХВЪРЛЯ предявения от Н. В. П., ЕГН [ЕГН], иск с правно основание чл. 284, ал.

1 от ЗИНЗС срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ към Министерството на правосъдието, за осъждане на ответника да му заплати сумата в размер на 30 000 (тридесет хиляди) евро, представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди от твърдени незаконосъобразни бездействия на администрацията на Затвора – С. и ЗОЗТ „К.“ за периода от 21.02.2021 г. до 20.02.2026 г., ведно с претендираната законна лихва от 18 298 (осемнадесет хиляди двеста деветдесет и осем) евро, за същия период и законната лихва от датата на подаване на исковата молба до окончателното изплащане, като неоснователен.
ОСЪЖДА Н. В. П., ЕГН [ЕГН], да заплати в полза на Административен съд София-град сумата 455, 91 евро разноски за назначена съдебна експертиза.
Решението подлежи на касационно обжалване в 14-дневен срок от съобщаването му на страните пред тричленен състав на Административен съд – София – град.

СЪДИЯ: